

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilo slovenske kmečko - delavske politike

Za konzorcij: izdajatelj in urednik Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14
Štev. čekovnega računa 16.782. Tisk Delniške tiskarne d. d. (Predstavnik F. Pintar)

Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 40 din, polletno 20 din, četrletno 10 din
Za kmete in delavce naročnina letno 32 din, polletno 16 din, četrletno 8 din.

Štev. 11

Ljubljana, dne 4. maja 1940

Leto III.

Sin, ki ve, da bo očeta nasledil v gospodarstvu, večkrat na tihem pregleduje, kaj bo dobil. Če spozna, da je oče dobro gospodaril, ga bo premoženje napotilo k milejši sodbi očetovega dejanja in nehanja, čeravno je z razumom prepričan, da po očetovih naukih nikakor ne bi mogel dalje gospodariti, ker bi v spreminjenih razmerah zaradi starokopitnosti vse premoženje prepadlo. Sinovo početje in premišljevanje je razumljivo in naravno, kajti vsak naslednik začne tam, koder je prednik nehal, in laglje napreduje, kdor ne začne s praznimi rokami gospodariti.

Podobno kakor kmečki sin, danes tudi slovenski kmet in delavec kot naravna politična naslednika slovenskega meščanstva pregledujeta premoženje, ki jima bo kot zakonitima dedičema pripadlo. Na žalost ugotavljata pri vsaki priliki, da bosta podedovala prav malo. Slovenska meščanska demokracija zapušča svoji naslednici, kmečko-delavski demokraciji, precej siromašno kulturno in stvarno premoženje.

Poglejmo samo, kaj so, oziroma česa niso slovenske meščanske stranke ustvarile v Ljubljani, glavnem mestu slovenskega naroda.

Ljubljana je mesto z 80.000 prebivalci in 400 km cest in ulic. Na vsakega prebivalca odpade torej pet metrov ceste, ki s kanalizacijo, tlakovanjem in raznimi napeljavami vred zelo veliko stane. Zato ima mesto velik preračun, ki ga skoraj do polovice pokrije s trošarinami in uvozninami na živila in druge življenjske potrebščine. Trošarine prizadenejo največ kmeta in delavca. V Ljubljani je vsak sedemdeseti ali osemdeseti človek mestni uslužbenec, kljub temu pa Ljubljana nima mestne hiše, kajti mestna hiša iz 18. stoletja je bila sezidana za tiste čase, ko je imelo mesto samo kakega pol tucata pisarjev. Ljubljana tudi nima tržnice in morajo kmetice, ki prinesejo živila na trg, stati ob vsakem vremenu na prostem. Prav tako morajo živila v mrazu in dežju kupovati delavske gospodinjice iz predmestnih krajev in služkinje premožnih gospodinj. Tržišče na prostem je slikovito, ni pa snažno in zdravo. Ljubljana ima tivolski vrt, kjer se igrajo gosposki otroci. V delavskih predmestjih ni javnih vrtov in otroških igrišč, čeravno bi bilo prostora povsod zadosti. Ljubljanske ulice tudi novejša in celo najnovejša, so veren izraz slovenske meščanske politične ozkosrčnosti. Vse so preozke in nikjer ni daljše in široke ceste, kakršno zahtevata današnji čas in promet. Po zunanji podobi bi bila Ljubljana lahko najlepše mesto na svetu, ker ima prekrasno lego in okolico, toda meščanstvo zadnjih desetletij ni bilo sposobno zgraditi slovenskemu narodu spodobnega glavnega mesta.

Spačeni zunanji podobi Ljubljane, ki se ji na vseh koncih in krajih pozna, da se ni razširila iz velike zasnove in ni zrasla kot odraz močne in življenja polne dobe, odgovarja tudi njena kulturna podoba. V Ljubljani je danes menda manj slovenske narodne zavesti, kakor je je bilo v Vodnikovih in Prešernovih časih, ker so slovenske meščanske stranke ta zaklad le zmanjševale, namesto da bi ga večale. Zasluga teh političnih strank je, da ima Ljubljana danes slikarje, ki ne znajo ne risati ne slikati, kiparje, ki ne znajo plastično oblikovati, arhitekta, ki nad

Kmečko-delavska politika

III. Državljska svoboda v demokratični kmečko - delavski državi

Pojm državljanske svobode je nerazdružljiv s pojmom demokracije — posebno v kmečko-delavski državi. Narod ne more biti izvir in usmerjevalec politične oblasti, če ni svoboden. Pokornost svobodnega ljudstva izvršilni politični oblasti pa pomeni samo pokornost tistim postavam, ki si jih je ljudstvo samo določilo.

Državljska svoboda ni nekaj, kar se človeku lahko da ali vzame, omeji ali razširi, ker je del človekovega bistva. Edina meja državljanske svobode je svoboda drugih ljudi. Nihče nima pravice, da škodi drugemu ali z njim nasilno ravna. Angleški filozof Stuart Mill je dejal: «Svoboda je v tem, da gradimo svojo osebnost sredi lastnimi sredstvi in da nas v tem nihče ne moti, vse dotlej, dokler mi ne motimo njega pri izgradnji njegove sreče.»

Resnična demokracija spoštuje osebnost slehernega državljanca in mu ne krati njegove državljanske in osebne svobode, razen v primerih ko je ta svoboda v škodo družbe. Človeška svoboda sme in mora biti torej omejena le v toliko, kolikor je človek kot družbeno bitje povezan z družbo. Le človek, ki bi živel popolnoma sam in neodvisen, bi bil lahko popolnoma svoboden.

Temelj svobode v kmečko-delavski državi je torej svobodno izživeljanje posameznika in skrb, da to izživeljanje ne presega meje, ki jih družbi postavlja načelo pravice in skupnih koristi.

Svoboda v demokratični kmečko-delavski državi torej nikakor še ne pomeni razuzdanosti, samopašnosti ali anarhije (brezvladja), ker je že v bistvu demokracije postavljen nek pravni gospodarski in družbeni red s tem, ko razglasa demokracija ljudstvo za izvir vse politične oblasti. Koristim skupnosti gre torej po demokratičnih načelih prvenstvo. Vsak posameznik je torej soodgovoren člen narodne skupnosti in mora delati tako, da spravi svoje osebne koristi v sklad z višjimi koristmi skupnosti.

Svoboda ljudi, ki žive v družbi, nikakor ne more biti neomejena. Kdor si v človeški družbi lasti neomejeno svobodo, je že razbojnik in zločinski škodljivi

njih načrti obrtniki z glavami majejo, in književniki, ki brskajo po svoji sirtotni notranjosti in v teh «razrvanih časih iščejo sami sebe», a ne da bi s preroško jasnovidnostjo in odločnostjo narodu kazali pot. Kljub vsem šolam in ustanovam ima Ljubljana dandanes meščanstvo, ki ne more storiti obnega socialnega ali kulturnega dejanja brez dobrodelnega veseljačenja in javnega beračenja ter mladino, ki se ne zna več navduševati in po naše spregovoriti, ker govori samo še ljubljansko časiarsko latovščino. Slovenski kmet in delavec, ki se ozreta nazaj, se moreta ustaviti šele pri Prešernu, Jenku, Levstiku in Trdini, torej možeh, ki so v otroških letih slovenskega meščanstva svoja dela ustvarili kljub nasprotovanju tujecev.

Čemu smo to zapisali? — Iz prav pomembnega razloga. Kakor vsak narod bi moral tudi slovenski preživeti svojo meščansko politično dobo. Kakor

vec skupnosti. Kar velja za posameznika, to velja tudi za politične skupine. Vsaka demokratična manjšina se mora ukloniti demokratični večini, ki pa mora tudi najmanjši politični skupini dati svobodo tiska, zborovanja in izražanja njene politične volje. Le tako se narod lahko naravno razvija, ker je bila vsaka politična miselnost večine v začetku politična miselnost manjšine. Take demokratične svobode pa nimajo pravice zahtevati zase tiste politične skupine, ki same nimajo demokratične miselnosti. Torej politične skupine, ki imajo namen uničiti državljansko svobodo.

Svobodo posameznika omejujejo zakoni, običaji, navade in družbeni predodki, spreminjajo pa pojm svobode potrebe in nazori vsake dobe. Hrepenenje po nebrzdani svobodi občutijo zgolj sebičnejši, razbojniki in ljudje brez morale. Drugi ljudje pa si žele svobodo samo zato, da lahko izvrše, kar se jim zdi dobro in koristno za napredek človeštva.

Tako moremo z upoštevanjem vseh okolnosti in potreb točno omejiti pojm demokratične svobode v kmečko-delavski državi.

Predvsem omenjamo svobodo besede in tiska. Te svobode se boji samo, kdor se zaveda, da ne ravna pravično. Svobode in tiska vsebuje lahko tudi najostrejši kritik, vendar pa izključuje golo zmerjanje in blatenje. Ljudstvo ima pravico in mora zato tudi imeti možnost, da vsako zlorabo oblasti, vsako kršenje zakonov in vsako gospodarsko izkoriščanje tudi javno razodene z besedo ali tiskom. Kritika (ocena) javne uprave in narodno-gospodarskih razmer v državi je tisti dušek, ki edini lahko prepreči državljanske spore, ker pravočasno opozarja na krivice, ki se dogajajo. Ljudstvo sicer lahko marsikaj potrpi, toda tudi njegovemu potrpljenju so postavljene meje. Največ krvi na svetu je bilo prelito v znamenju bojev za svobodo. Nejevolji ljudstva, ki je izkoriščeno, zasramovano in tlačeno, se ne more nihče upirati niti z zvijačo niti z orožjem. Tega se slovenska kmečko-delavska stranka dobro zaveda, zato hoče v državi uveljaviti popol-

vsaka doba, pa bi bila tudi le-ta ustvarila lahko nekaj, s čimer bi njena naslednica, kmečko-delavska demokracija lahko boljše in uspešnejše začela svoje politično gospodarstvo. Rekli smo, da naslednik ne more začeti drugje kakor tam, kjer je prednik nehal, in če naslednik začne politično gospodariti s praznimi rokami, je naravno, da mora poleg vsega, kar terja od njega njegov čas, napraviti še to, kar so predniki zamudili. Kmet in delavec vesta, da bo še zmerom potrebno tudi meščanstvo. Seveda ne meščanstvo s političnimi in gospodarskimi predpravami in kulturno revščino, temveč meščanstvo, ki bo brez sebične zahrbtnosti živelo in delalo z narodom. Tako meščanstvo si morata slovenski kmet in delavec šele vzgojiti ter računata pri tem težkem delu na pomoč in sodelovanje tistih redkih izobražencev, ki jih meščanske politične stranke še niso popolnoma pokvarile.

no svobodo besede in tiska. Tisti pa, ki bi hoteli to svobodo izkoriščati, so za svoje laži odgovorni po kazenskem zakonu. O svobodi tiska je veliki angleški pesnik Milton dejal: «Dajte mi svobodo tiska in po njej bom izbojeval vse ostale svoboščine.»

Nadalje omenimo svobodo vesti, vere in vzgoje. Nobenega državljanca v demokratični kmečko-delavski državi ne sme nihče siliti, da bi delal proti svoji vesti in prepričanju. Demokratična svoboda v kmečko-delavski državi odklanja vsako stvarno in duhovno nasilje. Vera je zasebna zadeva posameznika in so vse vere svobodne, če njih nauk ne škoduje koristim družbe. V demokratični kmečko-delavski državi ne more cerkev nobene vere imeti pravic, ki bi jih cerkve drugih ver ne bile deležne. Verstvo mora biti svobodno in neodvisno od države — a državna uprava neodvisna od vseh vplivov verskih ustanov. Vsako zlorabo vere in cerkvenih ustanov v strankarsko-politične namene bo demokratična kmečko-delavska država s posebno ustavno določbo preprečila. Tudi vzgoja otrok mora biti svobodna, to se pravi pravica staršev.

Enako kakor vest in prepričanje vsakega človeka, ne trpita nobenih vezi tudi znanost in umetnost, ki moreta napredovati in narodu koristiti le tedaj, kadar se lahko popolnoma neovirano razvijata.

Vsakemu državljanu demokratične kmečko-delavske države mora biti zagotovljena popolna osebna varnost in nedotakljivost ter svoboda gibanja, razen v primerih, kadar se ta svoboda izrablja v škodo skupnosti. Brez sodnega naloga ne sme nihče izgubiti osebne svobode — a brez sodnega postopka ne sme biti nihče obsojen z denarno ali zaporno kaznijo. Lasten dom in stanovanje sta nedotakljiva, in sicer po starem angleškem načelu, da v najrevnejše podstrešno stanovanje lahko udereta dež in sneg — toda angleški kralj ne. Pisemska tajnost mora biti vsestransko zavarovana.

Omejiti pa mora demokratična kmečko-delavska država svobodo pridobivanja in uživanja gospodarskih dobrin. V tem oziru so najpomembnejše naslednje omejitve: Obelovalno zemljo sme imeti v lasti samo tisti, ki jo res tudi sam obdeluje. Za skupnost najbolj pomembna naravna bogastva postanejo last skupnosti, karteli in trusti se odpravijo.

Sodstvo mora biti svobodno in neodvisno od državne uprave in zakonodajnih zborov. Sodnik razsoja edinole po ustavnih zakonih in svoji vesti.

V demokratični kmečko-delavski državi mora biti postavljena državljanska svoboda za vse in za vsakega, ki ima voljo živeti od lastnega in družbi koristnega dela. Brez državljanskih svoboščin ni trajnega političnega, gospodarskega in socialnega napredka in omike. Močan, bogat, pravičen in omikan more postati le svoboden narod, ki iz lastne moralne sile zatre izkoriščanje in korupcijo ter si po svobodnem preudarku daje postave, ki jih zahtevata njegov čas in njegov blagor. Tak narod si tudi ustvari državo, ki daje zakonom resnično veljavo, državljanom pa svobodo, enakopravnost in človeške pravice.

Kreutzer Pavel.

Gospodje, ki čakajo...

A kdo naj skrbi za organizacijo in tisk stranke?

Pri nas se oglašajo ljudje, na videz prav spodobni in vpljudni ljudje, ki nam povedo, da berejo «Slovensko zemljo» in da jim je program kmečko-delavske demokracije všeč. Vprašajo nas, kako mislimo to ali ono in z zadovoljstvom poslušajo naše mnenje, da je treba temeljito preurediti vse razmere posameznikov do človeških združb in razmere teh združb med seboj, ter da naša stranka, čeravno je kmečko-delavska, misli na vse delovne ljudi ter ne izključuje iz slovenskega političnega občestva nobenega koristnega poklica ali stanu. Nato omenijo, kar jim je najbolj pri srcu — kaj je novega v politiki? Z odgovorom, ki jim ga damo, pa niso več tako zadovoljni. Povemo jim namreč samo eno novost: slovenski narod čuti, da je naša politična misel prava in se zato organizira po našem političnem programu. Treba je kmetu in delavcu pri organizaciji pomagati, podpirati naš tisk in ljudi poučevati. Ko dobita slovenski kmet in delavec v roke politično oblast, bo v naši politiki zelo veliko novega. Povabimo jih, naj se našemu prizadevanju pridružijo.

Zdaj najdejo gospodje med pritrjevanjem namah še polno izgovorov. Bi, ali v današnjih razmerah je težko, ljudje so zbegani in boječi, tudi nihče ne ve kaj bo storila ta ali ona stranka, treba je še počakati — — — A mi jim povemo: Če so razmere slabe, se je treba tembolj potruditi, da se bodo izboljšale; zlahka gre samo navzdol, navzgor nikoli; ljudje bodo bolj pogumni in pri-sebni, če bodo videli ljudi, ki vedo kaj hočejo in se nikogar ne boje; nas prav malo briga kaj kanijo druge stranke, poglavito je, kaj hočemo mi, čakal je pa po starem reku človek, ki je s češnje padel...

Po obiskih te vrste, nam prihajajo na misel razne zgodbe iz 1938. leta, ko je naša stranka samostojnim kandidatnim seznamom stopila v volilni boj. Ko so bile razpisane volitve, so jeli deževati v tajništvo dopisi in med njimi nekateri prav čudni. Tako nam je n. pr. čisto neznan gospod sporočil željo, naj bi ga za njegov okraj zapisali na seznam kandidatov. Drugi, prav tako neznan gospod je prišel osebno ter želel, naj bi ga tajništvo «imenovalo» za kandidata. Kot legitimacijo je pokazal — posebno hudega našega političnega nasprotnika, ki nas je svoje dni kot ban preganjal. Ta gospod nam je kandidatu «toplo priporočal». Tretji gospod je odločno izjavil, da hoče tam in tam kandidirati, ker je baje najbolj vpliven in v okraju ni sposobnejšega od njega. Pisal nam je: «Če mene postavite za kandidata, vam jamčim, da bom vse volilce potegnil za seboj.»

In še polno podobnih se je pred volitvami 1938. leta pisмено in osebno oglasilo pri nas. Vsi so bili gospodje, ki so dosihmal čakali, pred volitvami pa prilezli na dan v nadi, da jih čaka že osedlan konj, ki ga je treba samo zajahati. Niso bili vsi neznanzi. Nekateri smo dobro poznali, saj smo jih že leta in leta prosili in pozivali naj politično delajo in organizirajo, pa so imeli skoraj enake izgovore kot smo jih zgoraj napisali. Ko se zanje nismo zmenili, pa so bili strašansko užaljeni, ker ni dolgoletno nedelavno somišljenstvo nič zaleglo.

Vmes so bili tudi dobri somišljeniki, ki pa so v zanešenjaški vnemi sami sebe in nas varali, češ, vse je pripravljeno, vse organizirano, kmet in delavec stoji do zadnjega moža za našim programom. Volilna preizkušnja pa je po-

kazala drugo sliko in ker ni bilo prave organizacije, nismo imeli marsikje niti zadosti zastopnikov v volilnih odborih. Ni jim šlo v glavo, da navdušenje in pritrjevanje brez organizacije ne pomeni posebne politične sile. Zadnje tedne pred volitvami pa tudi agitacija in govorniki ne morejo čudežev delati. Naj bi se bili ravnali po okrožnicah, v katerih smo večkrat naglašali: «naj pridejo volitvi kadar koli in kakršne koli, pripravljene moramo biti nanje in z organizacijo je treba hiteti.»

Isto naglašamo še danes in nihče naj ne išče izgovorov, ker je politično delo zdaj lažje. Slovenska kmečko-delavska stranka, ki v resnici obstoja že od 1935. leta, je bila dne 12. nov. lani javno razglašena in njeni delegatje so sprejeli načrt programa, ki smo ga v tisočih izvodih poslali med somišljenike. Imamo «Slovensko zemljo», ki ne izhaja več samo na štirinajst dni temveč pride ljudem v hišo vsak teden in jim razlaga nauke kmečko-delavske demokracije. Od 1935. leta do danes so se na svetu zgodile stvari, ki morajo odpreti oči slehernemu, ki kaj misli. Kdor nas razume in čuti z narodom, mu ne more biti težko poučevati druge, bodriti jih, ustanavljati občinske odbore in pridobivati «Slovenski zemlji» plačujoče naročnike. Če to lahko store preprosti kmetje, ki nam pošiljajo s sezname navih naročnikov po 200 din nabrane naročnine, bodo kaj takega tem lažje storili ljudje, ki jim gre pisanje lažje od rok in imajo za organizatorično delo tudi več časa. Seveda volje, poštenja, poguma in dela je treba — z zaspanci ni nič. Prastara izkušnja uči, da mora spomladi orati, sejati in saditi kdor hoče jeseni kaj pridelati.

Italija in vojna

Od lanskega septembra se svetovna javnost zelo zanima za Italijo. Vedno znova ugibljejo časniki in državniki po svetu, kaj bo Italija storila. Ne moremo reči, da bi bila Italija samo ta čas molčala. Kljub mnogim izjavam svojih državljanov in časnikarjev pa vendar ni nikoli nič določene povedala. Vedno je naglašala le svoje «interese» in vojaško pripravljenost, da poseže v vojno, kadar se ji bo zdelo potrebno.

V mednarodni politiki včasih ne rabijo besed za odkrivanje, temveč za prikrivanje misli. Tako so tudi izjave italijanskih državljanov in časnikarjev doslej le prikrivale misel in načelo, da mora Italija za vojno udeležbo dobiti plačilo. Že pred štirimi tedni smo zapisali, da Italija ne bi mogla pričakovati posebnega plačila ne od zaveznikov, ne od Nemčije. Danes lahko še pristavimo: zadnje čase se je razvoj vojne tako zasukal, da se Italija tudi na račun koga drugega ne more nadejati plačila.

Povedali pa smo tudi že, da se vojna dveh imperialističnih velesil izpreminja v pravo svetovno vojno z vedno odločnejšim poudarjanjem duhovnega nasprotja. V takem nasprotju gine nevtalnost in Italija se bo morala kot velesila odločiti, na katero stran se po-

stavi. Ne smemo gledati danes vojne kot trgovsko podjetje, od katerega bi vsak udeleženec imel dobiček v razmerju s kapitalom, ki ga more razviti le v odločilni boj dveh skupin političnih nazorov ter končati s popolno zmago enega, to je demokratičnega ali nedemokratičnega.

Če zmaga demokratični tabor, izgube premaganci vse, pa tudi zmagovalci izgube mnogo. Žrtvovati bodo morali svoje premoženje in svojo kri za nov svetovni red. Če zmaga nedemokratični tabor, bo le-ta pač na dobičku, toda ostali svet izgubi sadove dvatisočletnega prizadevanja človeštva.

Vojni dobiček je torej teoretično (na papirju) mogoče le na nedemokratični strani. Dosegel pa bi ga bil nedemokratični tabor morda lahko v začetku, če bi bil vojno tedaj hkrati zanesel v Francijo in v sredo Afrike ter se šele potem

obrnil na druge strani. Zdaj si je svet duhovno opomogel in verjetnost zmage je čim dalje manjša. Danes bi bil tudi položaj Italije v vojni mnogo slabši, kakor lani septembra, kajti zavezniška armada na vzhodu in blokada po vseh morjih bi ovirala v vojskovanju državo, katera nima sama dovolj premoga, železa, petroleja, bencina, gumija, živeža in drugih za vojno potrebnih stvari.

Spričo tega bi bilo torej bolj verjetno, da bo Italija z razumom stopila na stran zaveznikov. Vendar pa bi bilo čisto napačno, če bi se komu to zdelo samo ob sebi umevno. Nikdar ne smemo pozabiti, da je vojna sedaj vojna dveh načel in da se te vojne ne more nihče udeležiti, kdor ni tudi duhovno na strani tabora, ki si ga izbere. Še manj je seveda mogoče, da bi se pomembnejša evropska država te vojne sploh ognila z mislijo: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Vprašanje je? ali — ali? Odgovor na to vprašanje pa bo dal le notranji politični razvoj Italije.

J. R.

Domači sovražniki

Duh je, ki ustvarja in zmaguje in zato je ubijanje duha pogubnejše od ubijanja z orožjem. To so spoznali tudi izumitelji dandanašnje «živčne vojne», ki po svojih ogleduhih in pomagačih slabijo duhovno odpornost ter sejejo malodušnost, preden narod z orožjem napadejo. Zato je prav, da so naše oblasti ljudstvo opozorile na tuje pomagače in ogleduhe ter storile, kar je treba, da se teh sovražnikov hitro iznebimo. Ne moremo dovolj poudarjati, da je danes narodna dolžnost slehernega Slovenca paziti na početje tujcev, ki prihajajo k nam in tistih, ki žive med nami, pa imajo sorodniške ali prijateljske zveze v tujih državah. Ne bodimo prizanesljivi in stopimo jim krepko na prste, da se obranimo žalostnega plačila za svoje gostoljubje.

Ne mislimo pa, da ima sovražnik pomagače in ogleduhe samo iz svojih ljudi. Na žalost jih ima premnogo iz naših

ljudi, ker se le-ti včasih niti ne zavedajo, kako vneto pomagajo sovražniku. Kdor koli danes ljudstvu jemlje pogum ali plaši ljudi z nepremišljenimi vestmi, je narodni zločinec in izdajalec. Primerov takega izdajalstva naštejemo dan za dnem nič koliko. Tu nekdo podvomi v trdnost kake brambne naprave ali dobroto orožja, ne da bi pomislil, da junaški narod — kakor kaže norveški zgled — celo slabo pripravljen in slabo oborožen opravi več kot drugi z najpopolnejše utrjeno mejo in orožjem svetovnega slovesa; tam spet kak slovenski časnik navno objavi slike in sestavke o moči in sili orožja tujih armad, kakor da bi bil plačan za to, da napravi poplah. Urednikom niti na um ne prihaja, da bi poizvedeli, kolikokrat strašno ozke sploh zadene ter pojasnili, da za izkušene vojsčake nevarnost vendarle ni tolikšna, kakor bi človek po slikah sodil. Tretje vrste narodni zločinci in

izdajalci so tudi ljudje, ki se nerazsodno in javno navdušujejo za tuje politične sisteme, o katerih bi malo drugače govorili, če bi jih na lastni koži preizkusili. To so ljudje, ki so preleni in premalo sposobni, da bi sami doma kaj napravili, in pričakujejo zato odrešenja iz tujine, pa tudi časniki, katerih politična miselnost je prerевна, da bi si mogli po nji začrtati rešitev te ali one socialne naloge. Človek se za glavo prijemlje, ko vidi toliko ljulike na slovenskih časnikarskih njivah in bere sestavke, ki bi jih bilo treba samo v tuje jezike prevesti, pa bi živ krst ne uganil, da jih je napisal slovenski človek. Saj jih v resnici tudi ni napisal, ker tak človek prav za prav ni več Slovenec, temveč samo še slovenska sramota.

Nič manj nevarni od gornjih niso slednjič zagrizenci nesrečnega narodnega edinstva in «jugoslovenstva», ki so v dvajsetih letih svojega gospodarenja toliko zagrešili nad Jugoslavijo in toliko zamudili, da jim zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov tega ne bo nikoli odpustila. Ves narod je pri Slovenceh, Hrvatih in Srbih z navdušenjem pozdravil narodni sporazum, ki je šele utrdil jugoslovansko državljansko zavezo in vzbudil našo staro bojevitost, ki smo je v teh resnih časih tako potrebni. Nekdanji izkoriščevalci narodnega edinstva se pa še zdaj ne sramujejo svojih grehov ter z besedo in tiskom dopovedujejo ljudstvu, da bi bilo prav «jugoslovenstvo» edina rešnja pot iz nevarnosti. Predrzno govore o pomankljivostih novega reda, ko vendar dobro vedo, koliko truda bo treba, preden bo odpravljena vsa nesnaga, ki so jo «Jugosloveni» v dvajsetih letih nakopičili. Seveda, kaj jim je mar narod, pa naj bo slovenski, hrvaški ali srbski, poglavitna stvar je «koncentracijska» vlada, ki bi jim pomagala spet vsaj do drobca oblasti.

Razumemo, ali želja se jim k sreči ne bo izpolnila. V Jugoslaviji menita kmet in delavec: Boljša je v teh razmerah sedanja vlada, ki izvršuje sporazum, kakor koncentracijska vlada, v kateri bi sedeli ljudje, ki bi sporazum izpodkopavali.

Bivanje in prijavljanje inozemcev

Po uredbi ministrskega sveta o bivanju in gibanju inozemcev z dne 17. aprila 1940. sme tuj državljan stanovati samo v kraju, ki je označen v dovoljenju za bivanje. Vsi oni inozemci, ki imajo veljavna dovoljenja za bivanje, smejo stanovati samo v kraju, kjer so stanovali takrat, ko so vložili prošnjo in ki je označen v njihovem naslovu v dovoljenju za bivanje. Če hoče inozemec spremeniti svoje bivališče, mora po predpisani poti vložiti novo prošnjo na banko upravo. Inozemec, ki bi brez dovoljenja banke uprave premenil mesto bivanja, bo kaznovan po čl. 5. navedene uredbe z zaporom do 30 dni ali z denarno kaznijo do 1.500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni izgnan iz kraljevine Jugoslavije.

S čl. 2. zgoraj navedene uredbe ministrskega sveta je predpisano, da se mora tuj državljan v roku 12 ur po dohodu v mesto stanovanja, najkasneje pa v 36 urah po prehodu državne meje osebno javiti pri pristojni krajevni policijski oblasti, ki ji mora pokazati svoje listine. V istem roku se mora osebno prijaviti tudi, kadar spremeni kraj stanovanja. V mestih, kjer so posebna policijska oblastva, se mora prijaviti pri teh oblastvih, v drugih krajih pri pristojnem občinskem uradu. Daljši, a največ 36 urni rok velja samo tedaj, kadar je od vhodne postaje do kraja bivališča dolga poti. Če inozemec med potjo kje izstopi za dalj kakor 12 ur ali kje prenoči, se mora tudi v tistem kraju osebno prijaviti.

Bivati sme samo v kraju, za katerega se glasi dohodni vizum in samo dokler velja dohodni vizum. Bivanje preko roka dohodnega vizuma odobrava po ministrskem pooblastilu ban. Na isti način se mora osebno prijavljati tudi inozemec, ki ima dovoljenje za bivanje, a potuje v drug kraj po svojih poslih, ne da bi sicer spremenil kraj običajnega bivanja.

Vsak inozemec, ki se ne bi pravočasno osebno prijavil, ali ki bi bival v kraljevini preko roka vizuma in ni dobil za podaljšanje bivanja nobenega dovoljenja, bo kaznovan z zaporom 30 dni ali z denarno kaznijo 1.500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni takoj izgnan iz kraljevine.

Stanodajalci naj inozemca opozore na te dolžnosti takoj, ko se pri njih nastani.

Naročajte

„Slovensko zemljo“!

Dogodki po svetu

+ **Zavezniški svet je zboroval.** Po poročilih časnikaškega urada Havas, je bila 22. in 23. aprila seja vrhovnega vojnega zavezniškega sveta, kateri so poleg angleških in francoskih odposlancev prisostvovali tudi odposlanci poljske in norveške vlade. Seja je bila v Parizu in so na njej razpravljali predvsem o položaju zavezniškega delovanja na Norveškem, o položaju Švedske, o položaju na Balkanu, o poostitvi blokade nasproti Nemčiji in o odnosih zavezniških vojsk proti Italiji in Rusiji. Sklepi te seje seveda niso bili objavljeni, izrednega pomena pa je, da se je te seje udeležilo tudi odposlanstvo Poljske in Norveške.

+ **Norvežani se bodo branili.** Časnikarska agencija Reuter je objavila pismo norveškega kralja Haakona predsedniku vrhovnega norveškega sodišča. V tem pismu zagotavlja kralja, da neče imeti nobenih opravkov z nemškimi oblastmi vse dotlej, dokler je nemška vojska na norveških tleh. Nadalje poudarja norveški kralj, da norveška vlada sploh ni imela priložnosti, da bi se o čemer koli pogajala z nemško vlado. Ob zaključku poudarja kralj, da bo norveški narod ostal trden in neomajen v svojem narodnem duhu.

Nekemu ameriškega časnika pa je norveški kralj povedal tole: «Norveška nikoli ne bo pristala na nemške pogoje, razen na enega in ta je, da nepovabljeni (nemška armada) takoj zapuste državo in se vrnejo v Nemčijo. Vse dotlej, dokler bo še en nemški vojak na norveškem ozemlju, norveška država ne bo pristala na nemške mirovne pogoje.» Možete besede!

+ **Nemški komisar na Norveškem.** Nemška poročevalna agencija DNB (Deutsches Nachrichten Büro) objavlja vest, da je za komisarja v zasedenem norveškem ozemlju postavljen dr. Terboven, dosedanji voditelj Nemcev v esensko-ruskem okrožju. Novi komisar je podrejen neposredno Hitlerju.

+ **Odrebe nemškega komisarja na Norveškem.** Nemški komisar na Norveškem je objavil prve ukrepe, ki veljajo v zasedenih norveških krajih: Vsa tovarniška in trgovska podjetja v zasedenih krajih morajo v najkrajšem času predložiti sezname in naslove vseh delavcev in nameščencev od 16. do 50. leta. Vsi ti ljudje morajo ostati na svojih službenih mestih in nadaljevati svoje delo. Proti lastnikom podjetij in nameščencem, ki bi hoteli zapustiti zasedeno ozemlje, so določene nenavadno težke kazni.

+ **Predsednik ameriških združenih držav Roosevelt** je po poročilu poročevalne službe Reuter 25. aprila razglasil, da obstaja med Nemčijo in Norveško vojno stanje in razširja zato veljavnost nevtralnostnega zakona tudi na Norveško. To pomeni, da bo morala sedaj Norveška vojni material, ki ga kupuje v Ameriki, takoj plačati in ga spraviti domov na lastnih ladjah. Roosevelt je tudi naglasil, da ostanejo Zedinjene države v tem sporu med Nemčijo in Norveško nevtralne.

+ **Predsednik francoske vlade Paul Reynaud** je 25. aprila imel daljše poročilo pred zunanje-političnim odborom, v katerem je poudaril naslednje: Norvežani se hrabro upirajo nemškemu vdoru in Nemci so imeli velike izgube v pomorskih bojih. Zavezniške čete so že prišle skupaj z norveško armado. Omenil je tudi veliko nevarnost, v kateri se trenutno nahaja Švedska, pohvalil je zadržanje Turčije in poudaril željo Francije, da bi prišlo čim prej do dobrih odnosov med Francijo in Italijo. Odklonil je vsako odgovornost Francije pri tem, če do danes do takih odnosov še ni prišlo. Na koncu je francoski ministrski predsednik izjavil, da so zavezniški trdno odločeni svoj boj nadaljevati vse dotlej, da ne bo sklenjen mir, s katerim bo vsem narodom zavarovana neodvisnost in varnost.

+ **Nad 450 danskih in norveških trgovskih ladij,** ki so se v času zasedbe Danske po Nemčiji in vdoru Nemcev Norveško, nahajale na odprtem morju,

se je zateklo v zavezniška pristanišča in priključilo zavezniškemu trgovskemu brodogovju.

+ **Italijanski državni podtajnik** Buffarini-Guidi je dne 26. aprila v svojem poročilu pred italijansko korporacijsko zbornico, med ostalim izjavil tudi naslednje: «Mi Italijani vemo, da bodo imeli v sedanjih vojni uspehi samo tisti narodi, ki so vojaško do kraja organizirani in imajo pred očmi točno določene cilje. Fašistična Italija ve, kaj hoče in se zaveda pomena in daljnosežnosti svoje politike kakor tudi vloge, ki je namenjena italijanskemu narodu, da na svetu uveljavi svojo civilizatorno moč in uredi svoj imperialni položaj. Italija tudi ne bo mogla več ostati izven današnjega oboroženega spopada in hoče, da se bo mir ustvarjal tudi v Rimu. Končni namen fašistične Italije je, da se morajo vsi odločilni trenutki svetovne zgodovine odigrati v večnem Rimu. Pod vodstvom Mussolinija bo italijanski narod ostal nepremagljiv. Pod njim se bo lahko mirno posvetil svojemu delu in se zanesel na svojo usodo.»

+ **Finske vojne izgube.** Ameriški rdeči križ je objavil statistiko, iz katere posnemamo, da je v finko-ruski vojni padlo 18.000 finskih vojakov, a ranjenih je bilo 40.000. Vprašujemo se samo, komu so vse te človeške žrtve v korist?

+ **Zlato se seli v Ameriko.** Po poročilih ameriških listov so evropske države poslale od začetka vojne do danes v Ameriko že za 110 milijard dolarjev zlata. Ameriški zakladni urad razpolaga danes z nad 70 odstotkov zlat na svetu.

+ **Nemški zunanji minister Ribbentrop** je imel dne 27. aprila daljši govor povabljenim predstavnikom diplomatskega zbora in tujega tiska, v katerem je obdolžil zavezničke, da so le-ti že pred vdorom Nemčije v Norveško pripravljali zasedbo Norveške, a so jih Nemci samo prehiteli, ko so zvedeli za njih naktepe. Nemška vlada je tudi objavila zadevne spise, s katerimi hoče dokazati, da so Angleži in Francozi že dolgo pripravljali zasedbo Norveške; da je bila norveška vlada o tem obveščena; da se je norveška vlada v nasprotju s švedsko vlado s tem sprijaznila in bila pripravljena, kakor je to tudi pozneje storila, celo boriti se na strani Anglije in Francije in, da se je spričo nemške intervencije, s katero se je nasprotnik le za nekaj ur prehitel, angleško-francoski poskus izjalovil, ter da so bile poznejše naknadne izjave angleških in francoskih državnikov same laži.

+ **Angleži odgovarjajo Ribbentropu.** Takoj po govoru nemškega zunanjega ministra, je angleška vlada objavila svoja pojasnila, v katerih zavrača trditve nemškega zunanjega ministra in navaja naslednje ugotovitve:

1. Res je, da sta se zavezniški vladi odločili, kakor sta to javno povedali, da ustavita nemško zlorabljanje norveških teritorialnih voda. Zato so bila položena minska polja v norveških teritorialnih vodah.

2. Čeravno sta angleška in francoska vlada prošili za dovoljenje, da gresta s svojimi vojskami na pomoč Finski skozi Norveško in Švedsko, sta svojo namero opustili, ko je bila prošnja za dovoljenje odbita.

3. Ne samo, da ni bila norveška vlada v sporazumu z zavezniškimi vladami, temveč je nasprotno stalno odklanjala, da bi smeli Anglija in Francija poslati svoje čete na pomoč Finski preko norveškega ozemlja.

4. Če bi bile zavezniške čete res pripravljene, da se izkrcajo na Norveškem, ne bi bil potreben noben odlog, da bi prišle Norveški takoj na pomoč. Ta odlog pa je bil potreben ravno zato, da so se zavezniške čete zbrale.

5. Če bi bila položitev minskih polj samo priprava za izkrcanje zavezniških čet na Norveškem, zavezniški min ne bi položili popolnoma odkrito. To pa so storili, in sicer iz ozirov do nevtralnih interesov.

6. Kakor je nemški radio povedal, je bila nemška ekspedicijska vojska za Norveško pripravljena že več dni poprej, preden so bile položene zavezniške mine v norveških vodah.

7. Splošno je znano, da so nemško izkrcanje na Norveškem pripravili nemški tajni agenti in je nesmisel, da so pripravljali angleški agenti izkrcanje angleških čet.

8. Čeravno angleška vlada želi, da nevtralne države odločno branijo svojo nevtralnost, je popolnoma napačno, da zavezniški hočejo razširjati vojno. Nobena nevtralna država še ni mobilizirala iz strahu pred napadom zavezničnikov.

9. Nobenega dvoma ni, da se je razširjenje vojne na Skandinavijo izvršilo zaradi premišljene akcije nemške vlade, za katero angleška vlada ni vedela. Izjava zunanjega ministra Ribbentropa ne poskuša, da bi opravičila nemški napad na Dansko, ki se ji očitno ne zdi niti omembe vredne.

+ **Ameriški državnik o Poljski.** Bivši predsednik Zedinjenih ameriških držav Hoover je imel 29. aprila v New Yorku govor na sprejemu, ki ga je priredil v čast poljskega generala in ministra Jožeja Halerja. Med ostalim je poudaril tudi naslednje: «Mir je nemogoč vse dotlej, dokler se bodo nadaljevale metode za tlačjenje neodvisnosti narodov. Duh velikega poljskega naroda, ki je sedaj v suženjstvu, ne more biti uničen z narodno - socialističnimi metodami. Neodvisnost in veličina tega naroda se bosta dvignila iz ruševin. Tlačenje predstavlja tisto silo, ki končno uniči tlačitelja samega.»

+ **Rusija za švedsko nevtralnost.** Po poročilu švedskih listov, je bil v Moskvi posvet ruskih državnikov, kateremu je predsedoval Stalin. Ugotovili so, da je Rusija zelo zainteresirana na nevtralnosti Švedske. Zato je dobil ru-

ski poslanik v Berlinu nalog, naj opozori nemško vlado, da Rusija ne bi mogla dopustiti kršenja švedske nevtralnosti.

+ **Angleški ministrski predsednik** Chamberlain je 2. t. m. podal pred poslansko zbornico poročilo o položaju. Sporočil je, da so zavezniški na Norveškem umaknili svoje čete južno od Trondhjemu in poslali večino svojega vojnega brodogovja v vzhodno Sredozemlje. Pobijal je trditve nemških uradnih krogov, ki dolže zavezničke, da so pred Nemci pripravljali zasedbo Norveške. Premoč v ravnotežju vojnih sil na Norveškem je trenutno na zavezniški strani. Nemci so imeli velike izgube in so v teh bojih izgubili nad 60 ladij in več tisoč vojakov in mornarjev. Angleži so izgubili 13 ladij. Poudaril je nadalje, da zavezniški sicer niso dosegli svojega namena, toda tudi Nemcem se ni posrečilo zasesti vso Norveško in dovoz železne rude preko Narvika v Nemčijo je preprečen. Izgube nemške mornarice so tako velike, da so zavezniški lahko poslali del svojega vojnega brodogovja v vzhodno Sredozemlje. Zavezniški so pripravljani na morebitne bliskovite napade, ki bi jih Nemci lahko izvedli na Holandsko, Nizozemsko ali katero sosednih držav na jugovzhodu Evrope.

DOMAČE NOVICE

& **Vedno več avtomobilskih nesreč.** Zadnji čas se dogaja po deželi vedno več avtomobilskih nesreč, katerih žrtve so povečini kolesarji ali pešci. Take nesreče zakrivate večinoma pijanci ali pa avtomobilisti, ki menijo, da so ceste zgrajene samo zanje. Če stvar ne bo prenehala, bo treba pešce in kolesarje temeljito zavarovati. Najbolje bi bilo, da bi vsakemu avtomobilistu, ki je po lastni krivdi napravil nesrečo, odvzeli motorno vozilo, v katerem se je vozil v času nesreče. Nesreče bi potem hitro prenehale!

& **Pri podiranju drevja** se je smrtno ponesrečil posestnik Mezek Anton iz Srednjega brda v Poljanski dolini. Šel je v svoj gozd, da bi posekal nekaj bukev. Ena izmed podžaganih bukev pa je po nesreči padla ravno na gospodarja, ki je pol ure zatem umrl. Bodite torej previdni pri podiranju dreves!

& **Za prvi april** si časnikaški včasih kaj izmislijo, kar posnamejo potem drugi listi brez premisleka kot čisto resnico. Tako je n. pr. svet devetkrat obredla časnikaška rasa o tisočletja stari pšenici, ki so jo našli v faraonovem grobu, in ki je vzkliha in obrodila, ko so jo vsejali. Kmet ve, da žitno zrno po nekaj letih izgubi kaljivost, časnikaški, ki so v šole hodili, tega seveda ne vedo. — Zdaj je dobila čudežna faraonova pšenica vrstnico v čudežnem limonovem drevescu, ki raste — tisoč metrov pod zemljo. Zgodbo je že objavil neki slovenski časnik in v soboto 28. aprila 1940 jo je objavil še mariborski «Večernik». Taka-le je: «1000 m pod zemljo je zrastle citronino (slovniča!) drevo v jašku High Ore, rudnika v Montani USA. Rastlina črpa hranilne

snovi iz prahu in vlage, ki se nabira v jami. Sončno svetlobo nadomešča samotarki električna žarnica.» — Urednik «Večernika», g. Adolf Ribnikar, bi kot nekdanji ljubljanski tržni nadzornik pač lahko malo več vedel o življenju rastlinstva. Seveda, morda je on sam to drobtinico prezrl, in je le med njegovimi sotrudniki kdo, ki skrbi za «peštrost» lista in meni, da je limonovec kakor meščanska demokracija, ki lahko kilavo životari, če črpa hranilne snovi iz prahu in vlage, ki se nabira v politično nezrelih ljudeh, in če li sije — luč koncentracijske vlade.

& **Žrtve starih granat.** V vasi Trebušnici v Srbiji je neka kmečka družina pri zbiranju starega železa našla tudi staro granato. Zaradi neprevidnega ravnanja je granata eksplodirala in ubila kmeta in njegovo ženo, dva otroka pa smrtno ranila.

& **Soglašamo!** Zadnja številka Belgrajskega Lloydja objavlja zanimiv sestavek: Beseda dve o hiperprodukciji našega razumništva, iz katerega objavljamo konec, s katerim popolnoma soglašamo: «Skraini čas je, da pridemo do zakona, po katerem bi ne samo na papirju, temveč tudi v resnici vsak zdravnik, učitelj, agronom in vsi ostali državni uradniki odslužili prva leta svojega službovanja na vasi in v kmečkih trgih in okrajnih mestih ter šele nazadnje v — prestolnicah. Na ta način se ne bi več dogajalo, da se odtuje rodni grudi in kmečkemu ljudstvu, iz katerega so tudi sami izšli, vseeno če v prvi, drugi ali tretji generaciji in da zanikajo tisto živo moč, ki je izvir in zavetišče vsega državnega in narodnega življenja.

IZ DOMAČE POLITIKE

= **«Jutro» z dne 25. aprila 1940** je pod naslovom «Po starih metodah» objavilo uvodnik, ki v njem z ozirom na zunanje nevarnosti govori o načelih demokracije in o boju za zopetno uvedbo demokratičnih svoboščin. «Jutro» se zanaša na pozabljenost ljudstva, katero pa prav dobro ve, da so prav ljudje pri «Jutru» in okoli «Jutra» svoje dni najbolj vneto pokopavali načela demokracije. Zato se «Jutro» tudi slabo poda, ko pravi: «Zopet se ponavlja stara slika: iz opozicije z najkrepkejšo besedo za demokracijo in narodne svoboščine, iz vlade pa z isto tako krepkim dejanjem za nadaljevanje politike, ki naj osigura oblast, četudi na račun ideje in načela.»

Res je, politiki pri «Jutru» in okoli «Jutra» so tako delali in zato sta si kmet in delavec postavila resnično demokratski politični program, ki se ne spreminja ne v opoziciji ne na vladi. In to je tisto kar «Jutro» nikakor ni prav. Demokratično načelo namreč nikakor ne zahteva, da bi morali biti sprejeti v vlado ljudje, ki niso pravi demokratje in ki zastopajo le neznanatno peščico osebnih prijateljev.

Prvega maja ima «Jutro» uvodnik z naslovom «Drobitev narodnih sil je lahko usodna». Melodija je ista in «Jutro» očitno posnema severno-evropski način propagande, po katerem je treba nekaj le dan za dnem na vsa usta ozna-

njati in zahtevati, pa bo ljudstvo slednjič verjelo, da je to res njegova lastna zahteva. Seveda pa «Jutro» ne bi smelo biti tako nepredvidno kakor je bilo. Na sedmi strani številke z dne 1. maja je namreč pod naslovom «Hrvatski dnevnik o koncentraciji» sporočilo, da so Hrvatje spregledali namene koncentracije in povedali, da bi koncentracijska vlada bila nevarna sporazumu. V odgovoru na to je «Jutro» zapisalo naslednji bodo začeli graditi železnico iz Belznačilen stavek: «Stališče Hrvatskega dnevnika ni povsem razumljivo, tudi če se gleda na vprašanje koncentracije samo z notranjega stališča, o katerem «Frankfurter Zeitung» začudeno ugotavlja, da ima zanj čas edino Jugoslavija, dočim smatrajo druge države, da sedaj ni čas za notranjo politiko.»

Torej čujte in streznite se: Sama «Frankfurter Zeitung» vam pravi, da ne delate prav. Ubogajte jo vendar, če že nečete poslušati nesebičnih «Jutrovih» prerokov, ki so čisti demokratije ter hočejo le dobro ljudstvu in državi. Tako daleč se slovenski meščanski list spozabi!

Somišljeniki!

Podpirajte in širite svoj lastni tisk!

Ali ste že poravnali naročnino?

— **Nemčija za naše poplavlence.** Nemška vlada je darovala naši vladi razni gradbeni material v vrednosti poldrug milijon dinarjev kot pomoč prebivalstvu v poplavljenih delih Jugoslavije. O tem je našega zunanega ministra Cincar Markoviča obvestil nemški poslanec in opolnomočeni minister vo Heeren.

— **V banovini Hrvatski** bodo popisali vse zaloge blaga, ki spada pod kontrolo cen. Popisali bodo te zaloge pri vseh uvoznikih, trgovcih, proizvajalcih in prodajalcih.

— **Jugoslovanska delegacija,** ki je odšla v Moskvo na gospodarska pogajanja, je prišla v Moskvo 25. aprila in bila na kolodvoru sprejeta od zastopnikov komisarijata za trgovino, ruske Narodne banke in tujsko-prometne družbe «Inturist».

— **Javne občinske voltve** v banovini Hrvatski opravičuje «Hrvatski dnevnik» z dne 26. aprila s tem, ko pravi, da občinske voltve nimajo značaja merjenja strankarskih moči, temveč samo gospodarski značaj. Po mišljenju «Hrvatskega dnevnika» naj se občine ne brigajo toliko za politična vprašanja, kolikor za gospodarska. Zagotav-

lja pa isti list, da bodo voltve v hrvatski sabor tajne.

Mi se s tem stališčem seveda ne moremo strinjati, ker smo prepričani demokratije in vemo, da se politika začneja že v občinah in da je politiko nemogoče ločiti od gospodarstva. Brez politične moči ni mogoče uveljaviti tudi nobenih gospodarskih sprememb, niti v občinah niti v ostalih javnih ustanovah. Po našem se vsa politika začneja že v občinah.

— **Naš trgovinski minister na Madžarskem.** Dne 26. aprila so v Budimpešti odprli jugoslovanski paviljon na spomladanskem veesejmu. Poleg državnega poglavarja Madžarske regenta Hortyja, je bil navzoč tudi naš trgovinski minister dr. Andres. V njegovo čast je madžarska vlada priredila več svečanosti, na katerih so bile izgovorene pomembne besede o čim tesnejšem sodelovanju med našo in madžarsko državo.

— **Tajnik HSS dr. Krnjevič** je na zborovanju v Dubrovniku, ki ga je imel pretekli dne, izjavil naslednje: «Organiziranje banovine Hrvatske ni lahka stvar, toda ljudje sami vidijo, kako polagoma Hrvatje dobivajo vse tisto, za kar so se dolga leta bojevali. Na Hrvatskem je svoboda, toda tudi ta ima svoje meje. Kdor bi mislil skakati v hrbet svojemu narodu, za tega svobode na Hrvatskem ni... Nismo proti nikomur in ne maramo vojne. Toda kdor si zaželi naše zemlje, ta naj ve, da se bomo branili kakor levi, po zgledu naših prednikov... Bodite složni, ker bi mogla biti naša nesloga vaba za tiste, ki bi hoteli postati gospodarji naše svete zemlje.»

— **Cvetković o današnjih vprašanjih.** V torek, dne 29. aprila je prišel v Zagreb predsednik naše vlade Dragiša Cvetković, ki si je ogledal zagrebški veesejem in imel ob tej priložnosti tudi daljše razgovore z dr. Mačkom in banom dr. Šubašićem. Na kolodvoru se je razgovarjal s časnikarji in jim na njihova vprašanja dal tudi nekaj pomembnih odgovorov. Izjavil je, da bodo občinske voltve po vsej državi, čim bo mogoče. Poudaril je, da se razmere v državi čim dalje bolj konsolidirajo in da je bil sporazum med ljudstvom z veseljem sprejet. Proti njemu so samo kabinetni politiki. Zunanji položaj je dober. Točno se držimo nevtalnosti in ni razloga, da bi jo opustili. Pogajanja v Moskvi potekajo ugodno, o diplomatskih pogajanjih z Rusijo bomo govorili pozneje, za sedaj so samo trgovinska pogajanja. O koncentracijski vladi, o kateri se zadnje dni toliko govori, je Cvetković izjavil, da je sedanja vlada dovolj močna, da izvede sporazum.

— **Preprečitev** ...

sicer dobili vrnjenega v popravek. Osnutek je bil tudi objavljen v 1. in 2. številki «Brazde» 1937. leta. Če bo dopuščal prostor, ga bomo objavili v prihodnjih številkah lista.

Prvo in najvažnejše delo je bilo tedaj opravljeno — vsejali smo seme —

○ **Pomanjkanje krme.** Poročali smo že, da v nekaterih predelih naše države primanjkuje kmetovalcem krma za živino. Kakor poročajo listi, je v kraju Cerkevni Bok na Hrvatskem poginilo že nad 200 glav živine, deloma konj, deloma govedi, ker kmetje niso imeli s čim krmiti živino.

○ **Železnica Beograd—Kotor.** Ministrski svet je sprejel uredbo, po kateri bodo začeli graditi železnico iz Beograda do Kotora.

○ **Tihotapstvo konj.** Ker je posebno na naši zahodni meji zelo razširjeno tihotapstvo konj v Italijo, objavljamo urebo banske uprave, ki je bila izdana, da se prepreči tihotapstvo, ki škoduje državno-obrambnim in narodno-gospodarskim koristim. Naredbo je objavil Službeni list dravske banovine in velja za okraje Ljubljana, Logatec Kočevje, Novo mesto, Črnomelj, Krško in Brežive Naredba določa naslednje:

Vsi, ki imajo v zgoraj navedenih okrajih lastne ali tuje konje, jih morajo najkasneje v treh dneh po objavi te naredbe brez izjeme prijaviti pristojni občini, kjer je konj nastanjen. (V besedilu gornje določbe je najbrž po pomoti rečeno, da je konje prijaviti v treh dneh «po objavi» te naredbe; po našem mnenju bi se moralo glasiti «v treh dneh po uveljavljanju naredbe», kajti naredba dobi obvezno moč šele osem dni po objavi, to je 2. maja.)

Prijava mora vsebovati rodbinsko in rojstno ime lastnika odnosno posestnika konja, njegovo bivališče (kraj, hišna številka, občina, srez), opis konja (spol, starost, pasma, barva, znaki, višina, posebna znamenja), ali je konj spoznan kot sposoben za vojaško službo, ali je vpisan v vojaškem seznamu, končno način, kako je konj prišel v last ali posest (če je bil konj kupljen, je navesti številko živskega potnega lista ter oblastvo, ki ga je izdalo).

Vsako posestno spremembo, ki nastane z nakupom, prodajo, žrebljenjem, pozivom ali na kateri koli drug način, mora lastnik ali posestnik javiti pristojni občini najkasneje v 24 urah, ter hrkati navesti, iz katerih razlogov je sprememba nastala.

Prekrški teh predpisov se kaznujejo po členu 69. zakona o notranji upravi z globo od 10 do 1000 din, odnosno če se globa ne plača v določenem roku, z zaporom od 1 do

a na žetev čakamo z vso potrpežljivostjo že več let. Želimo samo, da bi bili sadu svojega dela deležni še vsi tisti, ki so pri tem sodelovali!

Vekoslav Štampar,

predsednik ZAKŠ v Ljutomeru.

20 dni. Kazensko postopanje vrše v vseh primerih prvostopna občupravna oblastva.

Z gornjo kaznijo se kaznuje ne glede na to, ali spada dejanje pod odredbe drugih kazenskih predpisov, kdor tihotapi konje čez državno mejo, kdor to poskuša ali kdor drugemu pri tihotapstvu konj kakor koli pomaga ali daje tihotapecem s konji stanovanje ali skrivališče, ali daje prostore ali skrivališča za konje, namenjene za tihotapstvo.

Poslednji paragraf določa, kakor že omenjeno, da dobi naredba obvezno moč osem dni po objavi v «Službenem listu», to je 2. maja t. l.

○ **Proti izvozu kož v inozemstvo.** V Belgradu je bila konferenca zastopnikov naše usnjarske industrije, ki jo je sklicalo trgovinsko ministrstvo. Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Soglasno so vsj gospodarski in industrijski krogi za to, da se ne sme nikomur dovoliti izvoza težkih govejih kož;

2. glede izvoza govejih kož izpod 15 kg teže so bil predlogi na konferenci deljeni in so zato prepustili trgovinskemu ministrstvu, da samo odloči;

3. glede izvoza telečjih kož so se sporazumeli, da bi bilo treba dovoliti njihov izvoz v normalnih količinah, a samo za devize;

4. trgovinsko ministrstvo se naproša, da ukrene vse potrebno za olajšanje uvoza materiala, potrebnega za domačo usnjarsko industrijo;

5. izrazili so željo, naj bi država čimprej intervenirala na tržišču usnja in čimprej ustanovila posvetovalni odbor za usnje.

○ **Odplačevanje kmečkih dolgov.** Privilegirana agrarna banka objavlja poročilo, da so kmetje odplačali do 1. marca skupno 356 milij. 905.000 din. Najvišje so bile anuitete leta 1937, ko ko znašale 143.474.000 din. Predlanskim je bilo odplačano 130 milijonov 426.000, lani pa 73.357.000 din. Letos do 1. marca je bilo vplačano na področjih posameznih podružnic v državi skupno 9.648.000 din. V Belgradu je bilo odplačano letos 5.721.000, v Zagrebu 584 tisoč, v Ljubljani 3.049.000 in v Sarajevu 294.000 din.

Akademsko svoboda

Pretekli teden so se na našem vseučilišču več dni godile stvari, ki jih slovensko kmečko-delavsko ljudstvo ne more molče prezreti. To ljudstvo namreč plačuje davke, iz katerih se vzdržuje tudi slovensko vseučilišče v Ljubljani, kamor pošilja slovenski narod svoje sinove in hčere za namenom, da si pridobijo najvišjo znanstveno, umstveno in srčno omiko, katera naj poživijo, ukrepi in oplemeniti vse narodovo življenje. Edino zaradi tega narod toliko žrtvuje za vseučilišče.

Po tem, kar se je zgodilo, pa se narod po pravici sprašuje, ali ustanova streže namenu ali ne, in če nismo bili Slovenci morda v hudi zmoti tedaj, ko smo kričali, da samo centralistični Belgrad požira naš denar, kajti podoba je, da veliko slovenskega denarja lahko požro tudi naše ustanove, ki narodu premalo koristijo.

Marsikdo bo pretepe vseučiliščnikov opravičeval z akademsko svobodo, ta ali oni pa jih bo celo zagovarjal z navdušenjem mladine, ki ga mi včasih ne priznavamo. Povemo torej naravnost, da kmet in delavec kot demokrata ne moreta vseučiliščnikom priznavati nobene posebne svobode, ki si v njenem imenu lasti pravice, ki jih drugi državljanji nimajo. Pretepače naj prijemlje policija ne oziraje se na to, ali so akademiki ali ne. Tudi izgovorov z mladostno vročernostjo ne priznamo. Če se stepejo kmečki fantje, je to še nekako razumljivo, ker kmečka mladina pri nas še nima športa. Slovenska vseučiliška mladina pa ima priložnost, da se telesno lahko razgiblje v najrazličnejših športih, za duhovne boje in idej-

na nasprotstva pa v predavalnicah nabrusi — uma svetli meč!

Če slovenska vseučiliška mladina ne ene ne druge priložnosti ne izkoristi, se slovenski kmet in delavec čisto po pravici vprašujeta, čemu naj pa tako mladina vzdržujeta vseučilišče. Ali morda zgolj zato, da bo prav tista mladina, ki se zdaj rovtarsko ponaša, pozneje v meščanskem časopisu hinavsko zavijala oči in tožila o posurovelosti naroda?

Povedali smo že, da zahtevamo svobodo političnega prepričanja in da te svobode tudi mladini ne mislimo nikoli kratiti. Ponavljamo pa, da mladina, ki študira na stroške staršev in naroda, v demokratični državi ne more imeti pretepaške svobode, ker vseučilišče ni pretepaški zavod. Mladina naj se uči, da bo kaj znala in premišlja, da bo kaj razumela. Predvsem pa naj jo vodi volja poiskati prvi vir vse omike in učenosti — dušo lastnega naroda. Edino za to dušo ima mladina pravico tudi kri prelivati, za nazore in koristi drugih narodov pa nikoli.

Mlekin je sredstvo za pomnoženje mleka pri kravah in za dobro prebavo. Zavoj mali din 10⁻, veliki din 16⁻.

Bister fluid za konje za masažo pri raznih poškodbah nog in kit. Steklenica, mala din 10⁻, velika din 20⁻.

Bister prašek prepreči mnogoktere konjske bolezni posebno pa nadohu, zavoj din 10⁻. Dobro domačo pijačo brez dodatka pravega sadjeva napravite z **jablino**, zavoj din 10⁻ — poštino zaračunamo posebej.

Drogerija Emona, Iv. Kanc, Ljubljana, Nebotičnik

Naše gospodarstvo

Zakaj šepa kmetijsko gospodarstvo?

Zano je, da se o gospodarskih organizacijah pri nas navadno prav veliko govori, a zelo malo napravi.

Kmečko gospodarstvo kot najvažnejši študij bi moralo biti na višku vsakokratne znanosti. Če pa hočemo, da se to doseže, ga morajo upravljati izkušeni strokovnjaki.

Pri nas še vedno niso urejeni odnosi zasebnih kmetijskih uslužbencev. V sedanjih naprednih državah so to vprašanje uredili že zdavnaj. Odkar obstaja naša država, grajamo pomanjkljivosti, ki so v tem, da izvršujejo upravno službo v kmetijstvu nestrokovnjaki. Toda do danes brez vsakega uspeha. Če je bila ureditev službenih razmer potrebna v javni službi — je prav tako potrebna tudi v zasebni službi. Lahko bi se reklo, da v zasebni še veliko bolj, ker ni nadzorstva, ki se izvaja v javnih ustanovah. Brez nadzorstva pa se

lahko dela velika škoda, ki je za človeka, ki stvari ne razume zastrta s pajčevino vsakdanjih navad in razvad.

O stvari se je pisalo in razgovarjalo že prav mnogo. Odposlane so bile tudi že obširne spomenice o tej zadevi.

Podružnica Zveze absolventov kmetijskih šol v Ljutomeru je na svojo zavedno spomenico 1936. leta prejela od Kraljevske banke uprave v Ljubljani dopis naslednje vsebine: «Nr. 1956/1 de 25. maja 1936. Podružnici zveze absolventov kmetijskih šol v Ljutomeru. Pozivno na spomenico z dne 21. 11. 1925, ki ste jo poslali gospodu banu, Vas kraljevska banska uprava vabi, da ji pošljete osnutek zakona za privatne kmetijske uslužbence. Po pooblastilu bana, šef kmetijskega odseka. Franc Trampuš, l. r.

Temu pozivu smo ugodili. Mnenja sem, da je bil osnutek dober, ker bi ga